

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,

w sprawie **K. O.**

oskarżonego z art. 207 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 lipca 2023 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim

z dnia 22 czerwca 2022 r., sygn. akt II K 294/22,

**uchyła zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w D. P. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Drawsku Pomorskim, wyrokiem z dnia 22 czerwca 2022 r., sygn. akt II K 294/22, uznał K.O. za winnego tego, że w okresie od 2015 r. do 10 marca 2022 r. w D., działając w sposób szczegółowo określony w opisie zarzucanego mu czynu, znęcał się psychicznie i fizycznie nad osobą najbliższą – żoną M.O. oraz pasierbicami – N.K. i S.K., pozostającymi z nim w stałym stosunku zależności wynikającym z faktu wspólnego zamieszkiwania, czym wyczerpał znamiona

przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku).

Stosując przepis art. 41a § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k., nakazał oskarżonemu opuszczenie lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi M.O., N.K. i S.K., znajdującego się w D.P przy ul. [...] na okres 5 lat, w terminie 7 dni (pkt II wyroku).

Do skazania doszło w trybie art. 387 k.p.k., bez przeprowadzenia postępowania dowodowego.

Od wyroku nie wniesiono apelacji, orzeczenie uprawomocniło się 14 lipca 2022 r.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało zaskarżone na niekorzyść oskarżonego kasacją nadzwyczajną, wniesioną przez Prokuratora Generalnego.

Wskazując na zaskarżenie wyroku w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt II, w części niezawierającej obligatoryjnego orzeczenia o zakazie zbliżania się do pokrzywdzonych, Prokurator Generalny zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 387 § 1, § 2 i § 3 k.p.k., polegające na niezasadnym uwzględnieniu wadliwego wniosku oskarżonego K.O. oraz jego obrońcy o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie oskarżonemu określonej kary i środków karnych bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, który to wniosek nie zawierał, obok nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi na okres 5 lat, obligatoryjnego w tym przypadku żądania orzeczenia zakazu zbliżania się do pokrzywdzonych również na okres 5 lat, co skutkowało rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniem przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 41a § 3a k.k.

Mając na względzie powyższe, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Drawsku Pomorskim.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna, a jej uwzględnienie musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku w całości i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Kluczowe znaczenie dla zakresu kasatoryjnego rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego miał jednak nie wskazany nominalnie w kasacji zakres zaskarżenia, lecz treść postawionego w niej zarzutu. Podniesione w nim uchybienie ma charakter złożony. O ile jego aspekt materialnoprawny dotyczy wskazanego w kasacji zakresu

zaskarżenia, to z uwagi na tryb, w którym wydano wyrok Sądu Rejonowego, aspekt procesowy tego uchybienia dotyka już zaskarżonego wyroku jako całości. Oznacza to, że do konwalidacji obciążającego go uchybienia nie jest wystarczające uchylenie zaskarżonego wyroku wyłącznie w części niezawierającej orzeczenia o zakazie zbliżania się oskarżonego do pokrzywdzonych.

Niedostrzeżenie przez Sąd Rejonowy, że wniosek oskarżonego nie jest zgodny z art. 41a § 3a k.k. pociągnęło za sobą zastosowanie trybu konsensualnego określonego w art. 387 k.p.k., z którego skorzystanie w realiach procesowych sprawy nie było dopuszczalne.

Oskarżonemu przypisano popełnienie przestępstwa znęcania, stypizowanego w art. 207 § 1 k.k. Przepis ten został zamieszczony w rozdziale XXVI Kodeksu karnego. Obok kary, Sąd zastosował także środek karny, w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi.

Trafnie więc wskazuje skarżący, że w takiej sytuacji na Sądzie ciążył dodatkowy obowiązek o charakterze obligatoryjnym. Jak wynika z treści art. 41a § 3a k.k., w razie orzeczenia nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym za przestępstwa określone w rozdziałach XXV i XXVI sąd orzeka na ten sam okres zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego. Orzekając środek karny z art. 41a § 1 k.k., Sąd nie miał zatem możliwości odstąpienia od jednoczesnego orzeczenia środka karnego z art. 41a § 3a k.k.

Tym samym Sąd Rejonowy nie mógł uwzględnić złożonego przez oskarżonego w trybie art. 387 § 1 k.p.k. wniosku o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu kary 3 miesięcy pozbawienia wolności i orzeczenie nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi, bez uzupełnienia go o orzeczenie obligatoryjnego środka karnego z art. 41a § 3a k.k. Oczywiście jest, że Wniosek o dobrowolne poddanie się karze może zostać uwzględniony przez sąd tylko wtedy, gdy zawarte w nim propozycje rozstrzygnięć są zgodne z przepisami prawa materialnego.

Wbrew temu co podniesiono w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie ma w tym zakresie znaczenia stanowisko pokrzywdzonej M.O., która oświadczyła, że nie żąda orzeczenia wobec oskarżonego zakazu zbliżania się do niej. Istotne są tutaj dwie kwestie. Po pierwsze, w zaistniałym układzie orzeczenie tego środka karnego nie miało charakteru wnioskowego. Jego zastosowanie powinno nastąpić z urzędu i w sposób obligatoryjny. Po drugie, żona oskarżonego nie była jedyną pokrzywdzoną. Przypisany oskarżonemu czyn dotyczył również jego pasierbic.

Zauważyć jednak trzeba, że w realiach niniejszej sprawy orzeczenie środka karnego w postaci nakazu opuszczenia mieszkania, pociągającego za sobą

konieczność orzeczenia zakazu zbliżania się do określonych osób, nie było obligatoryjne i nie musiało determinować treści wniosku oskarżonego.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Nic nie stoi na przeszkodzie, aby w ramach ponownego rozpoznania sprawy, Sąd Rejonowy uwzględnił złożony w trybie art. 387 § 1 k.p.k. wniosek o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, o ile oskarżony dokona w nim odpowiedniej zmiany, wnosząc również o orzeczenie środka karnego z art. 41a § 3a k.k. (art. 387 § 3 k.p.k.).

Brak takiej zmiany będzie skutkował rozpoznaniem sprawy na zasadach ogólnych. Wydane w takim przypadku orzeczenie – co oczywiste – może być surowsze niż uchylone jedynie w stopniu wynikającym z uwzględnienia kasacji podnoszącej brak orzeczenia wymienionego wyżej środka karnego.

[D.Z.]

[as]